

Motion till riksdagen 2019/20:285

av Jon Thorbjörnson m.fl. (V)

Betänketid vid skilsmässa

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till ändring i lagstiftning i äktenskapsbalken som innebär att kravet på betänketid vid äktenskapsskillnad tas bort och tillkännager detta för regeringen.

Äktenskap och äktenskapsskillnad

Utgångspunkten för äktenskapsbalken är att makarna själva ska ta ansvar för sina liv både under och efter äktenskapet. Äktenskapet ska vara en överenskommelse mellan två självständiga, jämställda individer som har förmågan att förhandla om sina förhållanden. Men ingen hänsyn tas till den rådande maktstrukturen mellan könen. Vi ifrågasätter denna utgångspunkt utifrån ett feministiskt perspektiv.

Enligt nuvarande lagstiftning ska äktenskapsskillnad föregås av betänketid om båda makarna begär det eller om någon av dem varaktigt bor tillsammans med eget barn under 16 år som står under den makens vårdnad (5 kap. 1 § äktenskapsbalken). Vill bara en av makarna att äktenskapet ska upplösas, har den maken rätt till äktenskapsskillnad endast efter betänketid (5 kap. 2 § äktenskapsbalken). Har betänketiden löpt under minst sex månader, ska dom på äktenskapsskillnad meddelas om någon av makarna då framställer ett särskilt yrkande om det.

Kvinnor som utsätts för mäns våld

Vänsterpartiet anser att bestämmelsen om betänketid vid äktenskapsskillnad riskerar att utsätta kvinnor och barn för ett onödigt lidande. Betänketiden drar ut på processen, och människor tvingas stanna kvar i oönskade relationer. Kvinnor som utsätts för våld i hemmet befinner sig ofta i en särskilt svår situation, och för de kvinnor och barn som utsätts för våld i äktenskapet kan den nuvarande betänketiden rent av vara livshotande.

Vänsterpartiet anser att det är problematiskt att dessa kvinnor tvingas att utvärda betänketid innan ett destruktivt äktenskap kan avslutas.

En förlegad syn på äktenskapet

Vänsterpartiet noterar att de aktuella bestämmelserna härrör från giftermålsbalken som trädde i kraft år 1920, (SOU 1974:41, prop. 1986/87:1 s. 120). Det är i förarbeten till ändringar i giftermålsbalken från 1970-talet som lagutskottet funnit stöd för att en betänketid fortfarande krävs vid äktenskapsskillnad (prop. 1973:32, prop. 1978/79:12).

Syftet med betänketiden är att motverka förhastade beslut om skilsmässa samt att makarna under betänketiden ska kunna motiveras att delta i familjerådgivning. Enligt vår mening är det tydligt att den nuvarande betänketiden syftar till att bevara kärnfamiljen till varje pris. Ett dåligt fungerande äktenskap är dock betydligt mer destruktivt för både barn och föräldrar än att leva i en ny familjekonstellation.

Dagens betänketid leder i stället till en onödigt utdragen process som riskerar att försvåra både barnens och de vuxnas anpassning till de nya livsvillkoren. Som lagstiftare har vi ett ansvar att se till att den utveckling som skett i samhället sedan 1970-talet återspeglas i äktenskapsbalken.

Vi menar att ett par som väl fattat beslut om att ansöka om äktenskapsskillnad redan har övervägt detta i tillräcklig omfattning. Bestämmelsen om betänketid rimmar för övrigt illa med synen på makarna som självständiga och jämställda individer. Om endast en av makarna vill att äktenskapet ska upplösas torde denna önskan ha sin grund i att relationen faktiskt inte fungerar. Tiden är nu mogen för att göra en ny avvägning och låta människor ta ut äktenskapsskillnad utan att det ställs krav på betänketid. Skulle parterna vid en senare tidpunkt ändra sig finns ju alltid möjligheten att på nytt ingå äktenskap. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till ändring i lagstiftning i äktenskapsbalken som innebär att kravet på betänketid vid äktenskapsskillnad tas bort. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jon Thorbjörnson (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Karin Rågsjö (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Jessica Wetterling (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Linda Westerlund Snecker (V)